

ZADRUGAR

Glasilo „Nabavljalne zadruge uslužbencev drž. železnic v Sloveniji“ v Ljubljani VII

Izhaja vsakega prvega v mesecu. = Naročnina letno za nečlane Din 18.—. = Posamezna številka stane Din 1:50. = Dopisi in reklamacije naj se pošiljajo na upravni odbor N. Z. U. D. Ž. Ljubljana VII.

Nevednost.

Kadar se kaka nova ideja širi zmagovito med ljudsko maso, tedaj ji sledijo mnogi, mnogi nezavedni, ne da bi novo idejo spoznali in do dna umeli.

Tako se dogaja tudi danes.

Koliko jih je, ki se navdušujejo za združništvo in njega posledice, pa še niso doumeli njegovega bistva, ter še danes ne vedo, v čem pravzaprav tiči njegovo jedro.

Ako pa hočemo, da bo združništvo tista nova ideja, ki naj bi združila veliko večino našega ujedinenega naroda, ter ga usposobila, da si na zdravem gospodarskem temelju v najkrajšem času uredi svoj zdrav in pravičen družabni red, tedaj je v vprašanju združništva popolna jasnost neobhodno potrebna.

Združništvo je po svoji teoriji in praksi izvor nauka, da je človek družabno bitje.

Človek ne more živeti sam za se, ker je sam po sebi nekaj nedovršnega in nepopolnega.

Svojo popolnost dokazuje le v družbi, le v zvezi z drugimi ljudmi pokazuje svojo dovršenost in popolnost.

Pravice in dolžnosti, ki so nujen izraz človeškega razmerja do soljudij, poedincev — človeške družbe, ga šele store popolnega.

Človeška družba, ni družba poedincev, marveč organizem, ki živi svoje lastno življenje.

Šele družba stori človeka, in kdor bi se odrekel koristim, ki jih uživa od nje, je podoben mladiki, ki se odžaga od drevesa in se posuši.

Kdor pa uživa koristi družbe in si lasti pravice, ima do nje tudi dolžnosti.

Narava je za vse ljudi in do njenih koristi imamo vsi enake pravice.

Te pravice si pa uveljavljamo z delom.

Delo v združništvu ima za posledico podružabljenje mišljenja in delovanja posameznikov in družbe. Zavest, da smo člani združbe, ki ima do nas poedincev svoje dolžnosti, a istočasno tudi pravice, mora preiti v kri in meso slehernega združnika.

Središče in težišče zavesti našega udejstvovanja in mišljenja se ne sme nahajati enakostransko samo v naši osebi kot samostojnemu in od družbe neodvisnemu bitju, marveč mora sloneti na spoznanju in prepričanju, da smo, kar smo, ne le iz sebe, marveč po družbi.

Individualističen nazor mora izgubiti svojo veljavo.

Da se pa to spoznanje in mišljenje prenese tudi v praktično življenje, da se nanj postavi ves novi družabni red, zato je treba organizacije.

Taka organizacija, je združništvo.

Združna organizacija je šola in ustvariteljica socialnega mišljenja poedincev in družbe in nujna praktična oblika novega družabno gospodarskega reda.

Brez spoznanja temeljnih principov združništva organiziran združnik je s svojim neznanjem coklja, ki ovira hitrejši tempo na potu do splošnega združno gospodarskega družabnega reda.

Nevednost je hujši sovražnik in nasprotnik nove moderne in demokratično socialne družbe, kakor zagovorniki današnjega krivičnega individualističnega gospodarskega sistema.

Izobrazujmo se, učimo se spoznavati ideje v njenih temeljih, ki jih zastopamo in zagovarjamo, da si z nevednostjo teh temeljev ne bomo sproti podirali in rušili.

Naš namen.

Danes živimo v dobi, v kateri so socialni grehi preteklih dni, skoro do tal izpodjedli in izpodkopali temelje današnjemu družabnemu redu.

Na teh zrahljanih in izpodkopanih temeljih, se pa že kažejo obrisi nove družabne oblike, ki oznanjajo ustajenje in prerodenje v pravcu pravega demokratizma in enakopravnosti.

Spričo teh ugotovljenih kontur se moramo vprašati, kaj je naš namen in kaj hočemo storiti?

Ali naj mi stojimo na bregu in čakamo, da nas naraščajoči vrtinci socialnih valov ne potegnejo s seboj?

Ne! Pijonirji moramo in hočemo ostati, ki bomo hudournik sedanje dobe zagradili in napeljali v pravo smer, da nam ne bo poplaval in porušil, rodovitnost naših pridnih rok. Vkliniti hočemo ta hudournik, da bodo njegove sile vodile k produktivnemu in socialno koristnemu delu, ki bodo prinesle večje blagostanje vsem članom današnje človeške družbe, našega naroda.

Naša dolžnost je to, dolžnost nas vseh napram družbi, v kateri živimo in ki jo imenujemo narod.

Treba nam je pa predvsem jasnosti in spoznanja, pojmi se morajo razbistriti, duhovi pomiriti in nasprotstva ublažiti.

Socialni razvoj gre nevzdržema svojo pot in ne da se ga niti obrniti nazaj.

Prej ali slej se prežive institucije vsake dobe, in tako se bodo in morajo preživeti tudi te, ki se hočejo sedaj uveljavljati. Preko njih se ne podamo nazaj, marveč pojdemo naprej do višjih in popolnejših oblik.

Vsaka doba je imela svoje hibe in napake, istotako tudi današnja doba ni brez njih, morda jih ima še več, kot marsikatera doba poprej.

Ako želimo spoznanje, potem moramo obtožiti samoljubje in sebičnost, ki sta kraljevala v naših srcih in ki sta bila gonilna sila naših dejanj.

Ker samospoznanje vodi do jasnih ciljev za bodočnost, nam je čim lažje ugotoviti tudi naš namen v delu sedanjosti.

Temelje imamo in gre samo zato, kaj bomo na njih sezidali.

Sezidati hočemo nekaj novega, današnji družbi koristnega in novemu času primernega.

Pri tem nas pa čaka obilo pomembnega in odgovornega dela nas vseh, ki se zavedamo dolžnosti do družbe in do samega sebe.

To je kratko rečeno naš idejni program, ki ga hočemo in moramo izvršiti v praksi.

To prakso izvršujemo postopoma v naši zadruzi, katere delokrog je predvsem omejen na gospodarsko in socialno delo.

Druga idejna vprašanja se pri tem delu izvršujejo le v toliko, v kolikor so v neposredni zvezi, ali v kolikor so vezana na predpogoje praktičnega delovanja.

Temu namenu je posvečen naš list in v temu obsegu mora naš list postati zvest tovariš vsem, ki iščejo nove in času primerne cilje in pota do njih.

Zvest vodnik mora ostati vsem, ki hočejo delati za družbo, za njeno ozdravljenje in delati mora, ter pomagati družbi, da bo preje doumela nove ideje, njih vsebino in obliko.

Družbi je treba večjih in spretnih delavcev, ki bodo umeli položiti temelje novemu gospodarstvu, ki vodi k sreči in blagostanju.

Družbi je treba dobrih vodnikov, ki mu bodo znali kazati, v nepreglednem kaosu starih idej, pravo pot, do socialno pravičnega družabnega reda.

Vsem tistim, ki hočejo delati za narod (družbo) v gorenjem smislu, je naš list namenjen.

Kjer je resnica že jasna in očitna, hoče naš list služiti v orientacijo, kjer jo je treba šele iskati in osvetliti, hoče nuditi priliko za sodelovanje vsem in pomagati vsakomur, da se čimpreje povzpne do pravega spoznanja.

To je naš namen in to hočemo.

Uspehi pa bodo pričali, v koliko smo zvesto in pošteno služili namenu, pomagati bednemu do osamosvojitve iz sedanjega gospodarskega nadvladja.

Vsi imamo dolžnosti, iskati resnico in pravico, še večjo dolžnost pa imamo, da delamo.

Torej vsi na delo.

Kredit in gotovina.

V petem letu obstoja naše zadruga že lahko načnemo to vprašanje javno.

Pred tremi leti je znašalo razmerje med tem, kar se je prodalo proti gotovini in med tem, kar se je izdalo na kredit 2 : 1. Pred dobrim letom 1 : 1, danes pa 2 : 3, ali naši člani kupujejo vedno več na ta način, da plačajo šele naslednjega prvega meseca sproti.

To ni zdravo za zadrugo, še manj pa za člane.

Računajmo: Pri prodaji na kredit dobi zadruga račun plačan povprečno 35 dni pozneje. Napram onemu, ki plača takoj, zgubi zadruga obresti od tega kapitala, 7 odstotkov letno ali 0.7 odstotkov za 35 dni.

Za evidenco in vodstvo kreditnih računov rabimo dve moči, tiskovine itd., kar

stane ca 3000 Din mesečno, ali 0.5 odstotkov od prometa v kreditnem poslu.

Imamo dozdej malo dubioznih terjatev, računati se pa mora kot nekak koeficient za riziko 0.1 odstotka. Kar se tiče denarja in pisarniškega dela shajamo tedaj pri onih, ki plačujejo sproti za 1.3 odstotka cenejše, kot pri onih, ki jemljejo na kredit. In spretni računarji so si na jasnem, če bi imel zadosti denarja, da bi sproti plačeval, bi bil neumen. Onih 1000 dinarjev si lahko damo v hranilnico, nese 70 dinarjev letno, to svoto si vedno lahko dolžan v zadrugi.

Na ta način se faktično zapeljuje ljudi v oni način lahkomišelnega gospodarjenja, katerega pobijanje je pravzaprav eden glavnih ciljev združništva.

Dosti smo o tem že razpravljali v upravnem odboru. Stavil se je že celo predlog naj bi se dajalo onim manjše odstotke povračil (n. pr. letos 5 odstotkov). Bili so pomisleki, češ: Kako pridem jaz do tega, da bom dražje plačeval, oz. manj povračila dobil, kot oni, ki ima dovolj denarja, da lahko sproti plačuje. Preko takih pomislekov smo danes že vsi prebredli.

Edini argument, s katerim se da zagovarjati to nepravilno razmerje bi bil: Kdor jemlje na kredit, za tega postavimo termine, da na ta način zadruga (t. j. skupnost vseh članov) kompenzira gori omenjeno škodo 1.3 odstotka pri razdelitvi mesečnega dela. Vsaj 1 odstotek bi imeli manjšo režijo, če bi se vsi člani držali določenega termina.

Zato smo imeli pred 2 leti vpeljane takozvane »kazni« ali pribitke. Ljudje niso tega prav umeli, v tem članku pa je dovolj jasno zračunano, da plačuje 1 odstotek »kazni« pravzaprav oni, ki je najbolj pošten, ki je kot oseba tako visoko moralno stoječ, da iz principa vse sproti plačuje, tudi v nabavljalni zadrugi. Najbolje pa shajajo oni, ki pridejo, kadar imajo kako »naročilo«, vzamejo na kredit, si puste prodano blago takoj plačati, sami pa uživajo dobiček od prodanega blaga, obresti od izkupljene svote do prihodnjega prvega, dividend itd., spravljajo zadrugo ob obratni kapital in v razne druge neprilike. In so nekateri še tako prijazni in rečejo, če mi ne daste, grem pa »tja«.

Imamo sicer malo takih izkoriščevalcev, vendar ti zapeljujejo še ostale v ono smer, ki nikakor ni zdrava. Tako narašča ono nezdravo kreditiranje v zadrugi.

No, zadruga prenese to. Denarja ima dovolj, moči za delo se najame, in plača, saj to plačajo konzumenti. Kdor kupuje proti gotovini, ne kupuje navadno vina, ne čokolade, salame, sira, sardine, itd. Kupi preje krušno moko kot belo, preje

polento kot makarone ali riž. Našli pa boste, da kupi več platna kotenine za perilo, kot oni, ki visi vedno v drugih dolgovi. Gleda več na dovoljno zalogo perila, na potreščine svojih otrok za v šolo, in pri hranilnici vidimo. Železničar, ki kupuje načeloma proti gotovini, je postal tudi vlagatelj za v hranilnico.

Vzemimo drugega. Jemlje na kredit. Ni izbirčen, kupi, kar vidi, ne vpraša rabi ali ne rabi, koliko stane, vzame moke premalo, sladkorja preveč, ali narobe, vidi se mu, da nima pravega gospodinjstva. Zaostaja pri plačilu in zraven še — z lepimi dohodki. O tem kedaj pozneje.

Dosti imamo pojavov: Član jemlje proti gotovini, kar naenkrat. Večje zlo pomeni kreditiranje za člane. Najprvo izjeme: So družine, kjer oče popiva, in je kredit le sreča za družino, da pride žena in otroci do potrebnega kruha. So slučajji, ko se iz tehničnih razlogov ne splača plačevati sproti osebno v Ljubljani, ampak si pusti član pošiljati na progo. So slučajji, ko zaide družina v denarne neprilike in je dobra denarna pomoč zadruga s svojim kreditom. Imamo 6 članske družine, kjer se sme porabiti na mesec samo 1 kg sladkorja in en kg masti, kjer hiša očevidno trpi pomanjkanje. Tam ne govorimo od kredita ali gotovine. Dosti možak, ki prebije to revščino in ne postane zraven nepošten.

Morda bi veljale te vrstice za polovico naših kreditarjev. Na podlagi izstavljenih računov vidimo dobrega in slabega gospodarja. Vzame vse na kredit, rabil je že kje plačo drugod, počasi odplačuje, zleze iz dolga. Na vsak način je priporočljivo za vsakega, da ne visi vedno, kot kaplja na veji, pri zadnjem dinarju.

Za zadrugo, za medsebojno pravično razmerje vseh zadrugarjev, pa je potrebno, da se to vprašanje načne: Ali podpira zadrugo kreditiranje?

Nepotrebno razburjenje.

Zadnji smo, ki bi bili pripravljeni zakrivati resnici pravi obraz in prvi hočemo biti, kadar se bo šlo za resnico in pravico, kadar bi se po nepotrebnem ustvarjalo razburjenje med našim članstvom. Vedno smo povdarjali, da je nevednost hujši sovražnik od demagogije, pa naj bi prihajalo od te ali one strani.

Na uho nam je prišlo, da nastaja med našim članstvom veliko razburjenje, ki hoče dati duška celo z represalijami.

Govori se namreč, da bo mogla naša zadruga pokriti štiri milijonski deficit

»Saveza Nabavljalnih zadrug« v Beogradu, in da smo vsled tega celo pred konkurzom.

Ali je ta novica nastala iz neinformiranosti ali iz zlobe, ne bomo raziskovali?

Hočemo pa podati jasno sliko, da bodo člani sprevideli, koliko je verjeti takim ali enakim alarmantnim vestem.

Naša »Nabavljalna zadruga« je član »Saveza Nabavljalnih zadrug v Beogradu« in sicer z 12 uplačanimi deleži po Din 500.— z enkratnim ljamstvom, kar znači da bi v najskrajnejši sili naša zadruga izgubila znesek 12 deležev po Din 500 je Din 6000.

Sedaj pa pogledajmo, kako stvar stoji.

Savez nabavljalnih zadrug v Beogradu v svojem početku ni imel v trgovskem poslovanju Bog zna kako izvežbanega upravnega odbora. Obstojal je po večini iz višjih državnih uradnikov, ki jim je bil birokratizem glavna in edina gonilna sila, teoriziranje skoro glavni apel, praktično trgovanje pa morda celo španska vas.

Temu se niti čuditi ne smemo, ker kedo bo pač mogel zahtevati od javnega državnega uradnika, da bo kos tudi praktičnemu trgovanju.

Delali so se vsled tega različni za združništvo nezdravi eksperimenti v času, ko je bila radi devalvacije našega dinarja, potrebna največja opreznost.

Izvršili so se razni veliki nakupi blaga, od katerih je bilo v naprej videti, da ne bodo prinesli božjega blagoslova.

Vsakoletni občni zbori, ki so se vršili, so izmenjevali gotove osebe, ki se v trgovskem poslovanju niso bog zna kako obnesle, z osebami, od katerih je bilo pričakovati malo več trgovskega duha in prakse.

Stari grehi ustvarjeni v letih 1921, 1922 in 1923 so rodili jako slabe posledice in sicer tako, da bilanca za leto 1925 izkazuje precejšnje izgube.

V dnevih 23. in 24. maja t. l. se vrši redni občni zbor »Saveza« v Beogradu, na katerem bodo poročali sedanji funkcionarji, zbranim delegatom čisto resnico in utemeljevali svojo nekrivdo na izgubi, ki se izkazuje v poslovnem l. 1925 in ki iznaša 4.000.000 dinarjev.

Naša zadruga je že dobila vabilo na ta glavni občni zbor, ter odpošlje dva svoja delegata, ki imata že jasne direktive, kako nastopati in glasovati.

Ponovno ugotavljamo, da sedanji upravni odbor »Saveza« ne nosi krivde na sedanjem deficitu, ker je bila dedščina, ki jo je po izvolitvi v Splitu prevzel, take narave, da je bilo v naprej računati, da bo treba mnogo truda, samozatajevanja in požrtvovalnosti, ako bo hotel vzdržati trgovsko bilanco v ravnotežju in to le vsled velikanskih zalog raznega konfekcijskega

blaga, ki se radi nemodernosti ne bo dal spraviti v denar tako, kot so prvotno nabavitelji kalkulirali. Računati je bilo z izgubo, ki se je v bilanci za l. 1925 tudi pokazala.

Seveda o kakem konkurzu »Saveza« v Beogradu ne more biti govora, še manje pa, da bi radi Savezovega poslovanja prišla v konkurz kaka njegova članica.

Kakor uvodoma umenjeno, naša zadruga lahko izgubi in da govorimo popolnoma odkrito, **bo izgubila največ 6000 Din.**

Nikakor pa ne more naša zadruga nositi ali da bi bila primorana nositi, kako večjo izgubo četudi bi Savez bil pasiven za cele štiri milijone dinarjev.

Torej o kaki nevarnosti za našo zadrugo govora biti ne more, ter mislimo, da je trošenje takih vesti, le pobožna želja onih ljudi, ki bi raje videli danes nego jutri, da bi našo zadrugo vrag vzel.

Tudi trgovskih terjatev naša zadruga do Saveza nima, ker smo v trgovskem poslovanju imeli popolno proste roke za nakup blaga, ako je bilo blago drugod ceneje, kakor pri Savezu.

V nasprotnem slučaju smo pa pri »Savezu« kupovali vse ono blago, ki nam je konveniralo, seveda smo to blago tudi takoj plačali.

Pa poroče kedo ali je potreba, da smo člani »Saveza« in kak dobiček imamo od tega?

Kaj dobimo od »Saveza« ?

1. Poceni kapital po 4 odstotke obresti, kar znaša letno 36.000 dinarjev prihranka.

2. Oproščeni smo plačevanja poslovnega davka, kar znaša letno 100.000 Din.

3. Popust pri sladkorju 20 para pri kilogramu, kar znaša letno 22.000 Din.

4. Revizijo zastoj. Letos je trajala temeljita revizija 44 dni. Ta revizija bi stala drugje kakih Din 6000. Vse to je treba upoštevati.

Radi izgube 6000 Din, proti letnim 150.000 dobička, ki ga ima naša zadruga od »Saveza« ne gre, da bi se uganjala demagogija.

Jasno je, da nam ni vseeno, kako naš »Savez« gospodari, vendar upamo, da bodo letos delegati vzpričo dosedanjega rezultata ustvarili sklepe, ki bodo omezočili boljše in učinkovitejše poslovanje »Saveza« za bodočnost.

Od teh sklepov se nadejamo božjega blagoslova, ako bodo v novi odbor izvoljeni možje, ki so prepričani in dosledni zadrugarji, ki jim je splošnost nad lastnim »jaz« vse.

Kakor rečeno imajo naši delegati že dane direktive med katerimi je tudi ona, da zahtevamo mi železničarji svojega zastopnika v upravnem odboru.

Povedali smo čisto resnico, ter upamo, da bodo te vrstice zaprle sapo vsem krivim prerokom, ki žele nam in »Savezu« propast.

O poteku skupščine v Beogradu poročamo v prihodnji številki izčrpno.

Brez ozira na vse goraj navedeno, gremo mi člani zadrugarji mirno svojo dose-danjo pot, in želimo samo eno, da bi nam bila usoda tako naklonjena kakor nam je bila doslej.

Ne rušimo se, kakor hočejo povedati gotovo neinformiranci, ampak rastemo in razvijamo se.

Ponosno in samozavestno lahko gledamo v bodočnost, to je vse, kar imamo povedati.

Iz pisarne železničarskega hranilnega in posojilnega zavoda v Ljubljani.

Kakor je bilo že razglašeno, ima Železničarski hranilni in posojilni zavod v Ljubljani svojo pisarno v prostorih Nabavljalne zadruge uslužbencev drž. železnic v Ljubljani, v baraki vis-a-vis prodajalne. Za enkrat so uradne ure za stranke vsak četrtek od 16. do 17. ure. Ko poslovanje naraste, bodo uradne ure vsekakor pogostejše. V nujnih slučajih pa bodo stranke našle v popoldanskih urah za informacije v pisarni skoro redno zavodovega tajnika. Vloge pa se sprejemajo ozir. dvigajo kakor tudi dovoljena posojila izplačujejo zgolj ob četrtekih od 16. do 17. ure.

Železničarski hranilni in posojilni zavod v Ljubljani je popolnoma samostojna zadruga ni tedaj v nikaki odvisnosti od Nabavljalne zadruge. Je pa v duhu združne vzajemnosti in zahteva tako tudi stanovski interes, da Nabavljalna zadruga kot preizkušena in gmotno zadovoljivo zasidrana ustanova mladi hranilnici pomaga in to tudi bo.

Vsem onim, katerim bo 1. maja odtegnjena dogovorjena svota v dobro njihovi vlogi, bomo že v prvi polovici izročili hranilne knjižice. Kdor bo želel, da mu hranilno knjižico hrani zavod, bo moral to izrecno izjaviti. Odškodnino za hranilno knjižico bomo odtegovali ob dvigu vlog.

Onim, ki so pristopili k zavodu kot člani bomo 1. maja odtegnili Din 20.— kot prvi obrok dolžnega deleža in Din 10.— kot pristopnino. Zdržne (obenem posojilne) knjižice bodo prejeli tekom maja, odškodnino za knjižico pa jim bomo predpisali za 1. junij.

Po sklepu načelstva bomo hranilne vloge obrestovali sledeče: Vloge, ki znašajo mesečno najmanj Din 20.— in največ

Din 49.— po 4 %; vloge od najmanj Din 50.— in več po 5 %; oni, ki vežejo vlogo na najmanj 3 mesece, bodo prejeli največ 7 % obresti, če znaša njih mesečna vloga najmanj Din 100.—. Enako bomo obrestovali po 7 % vse one na najmanj 3 mesece vezane vloge, ki jih bo vložil kdo neposredno v zavodovi pisarni, a znašati mora najmanjša vloga Din 2000.—. Obrestna mera za posojila bo približno 2—3 % višja od obrestne mere za vloge.

Uredimo si toplo in prijetno gnezdo!

Ni še dolgo tega, ko sem čital prav zanimivo stvar. Pred poroto je stal 40-leten mož — torej človek na višku svoje moči, — obtožen umora svoje lastne žene. Njegova izpoved in obramba obenem, je v glavnem skušala zvaliti vso krivdo za storjeni zločin na mrtvo ženo. Mož je navajal kot glavni vzrok poznejšim razprtijam ženino malomarnost, umazanost, skrajno površnost — kratko in malo ženino absolutno nerazumevanje za vse tisto, kar tvori takorekoč ogrodje tiste bistvenosti, ki tvori srečo in zadovoljstvo v življenju. Recimo, da je obramba pač obramba, da obtožencu ne moremo vsega verjeti — vse to pa ne more oboriti dejstva, da je vzrok mnogoterim rodbinskim tragedijam in tragedijam sploh, ženino nerazumevanje za ustvarjenje tistih pogojev, ki so tako neobhodno potrebni za naše zadovoljstvo in življenjsko srečo.

V neki izmed prejšnjih števil »Zadrugarja« smo prav na kratko že omenili, kako mora hišna gospodinja razumno in po načelih modernega trgoveškega obrata gospodinjiti s tistimi parami, ki so ji na razpolago.

To pa še ni vse. Marsikaj je še potrebno, če hočemo ustvariti takšno rodb. življenje, ki nam bo vedno znova poživljalo hrepenenje, podaljšati to življenje do skrajnih meja možnosti. Za danes hočem govoriti o enem izmed pglavitnih pogojev, oziroma temeljev, na katerem nam ie moči graditi lepo in solnca polno, po večni pomladi dišeče življenje.

To je toplo in prijetno gnezdo.

Vse hrepenenje človeka gre za tem, ustvariti si *lastno* gnezdo. Zdaj, ko začinjajo intenzivneje delovati najrazličnejše zadruge, vidimo, kako roma na stotine in stotine, celo na tisoče ljudi na prostore, kjer se dvigajo enostanovanjske in dvo-stanovanjske hišice.

V bistvu ni to — hrepenenje po lastnini, temveč le hrepenenje po *stalnem*

domu, ki se more vedno in vedno lepšavati, ne da bi se komu trebalo bati: lepega dne bom moral vse zapustiti in oditi. Gre tedaj le za prijeten in stalen dom.

Vsakomur ni mogoče ustvariti si lastnega doma — zatorej poskušamo vstvariti si vsaj udobnost v najetem stanovanju. — Vse kar je v stanovanju vendar diha moj trud, moje ljubezen in moje hrepenenje. Vsak lonček z ročicami, vsaka sličica, vsak najmanjši okrask je plod moje ljubezni do lepote, solnca in življenja.

Razumljivo je tedaj, zakaj se je moralo na tisoče in milijone nesrečnikov, ki niso poznali svojega doma, izbiti v zločince, pijance in popolnoma nekoristne člane človeške družbe. Človek, ki se mora z vsemi štirimi boriti za borno skorjico kruha, ki se upehan vrača po napornem delu domov, išče počitka svojemu telesu, išče mu okrepčila in išče hrane, razvedrila svoji duševnosti. Kadar pride domov, mora občutiti prijetnost, ki mu mora znati nadomestiti vsa mamila, ki mu jih more dati beznica ali žganjarna, kavarna in igralnica. Prijeten dom mu more nuditi še več: misterij čistote in lepote; mora znati vzbuditi v njem neko določeno občutje njegovega estetičnega hrepenenja. To znači: dom mu mora tvoriti predmet njegovega — čeprav priprostega — umetniškega razumevanja in izpopolnjevanja. *Vsak dom bi moral biti umetniško zaokrožena celota!* In naj mi nihče ne pride, češ, kdo bo plačal stroške? Na fronti smo videli — v podzemnicah priprostih vojakov (posebno pri Čehih) — naravnost umetniško dovršeno urejena bivališča. Bil sem pri polku, ki je skoraj tekmoval v zaljšanju (posebno o veliki noči in božiču) podzemnih bivališč. In smelo trdim, da bi bilo tiste lepote, odnosno tistega zmisla za lepoto, ki sem ga tam videl, zaman iskati med poprečnimi našimi ljudmi. Hotel sem le poudariti, da ni vse odvisno od denarja in samo od denarja. Videl sem dvorane bogatašev — skrajno neokusne, glupe, naravnost — stupidno urejene. — Prav tako kakor tista belgijska plutokratka, ki si je dala sešiti obleko iz samih bankovcev! — Pustna šema!

Slike si bom izrezal iz časopisov ali pa bom napravil samo okvirčke k lepim razglednicam, — kupil si bom navadne glinaste lončke, ki jih bom z brezpomembnimi stroški lepšal. — Nešteto je načinov, kako si bomo svoje domove ozaljšali.

Prvi pogoj pa je seveda absolutna snaga v hiši, mnogo zraka in kolikor mogoče solnca!

Kajti čistota je najboljši zdravnik in prepil (zrak) najboljšo zdravilo. Čistota in

zrak moreta pregnati vse bacile, ki skušajo ugnezdit se v naših telesih.

A bolj nas zanima psihološki učinek snage, zraka in solnca. Ne da se utajiti, da vstvarja to troje človeku (da se zelo konkretno izrazim!) apetit po lepševanju in umetniškem izpopolnjevanju domačega gnezda. Zato vidimo, da je smisel za umetnost, ki se goji kot praktična življenjska umetnost, največji tudi le pri povprečnem človeku — pri tistih narodih, ki so prvi doumeli važnost snage in čistote: to so Danci! V veliki meri tudi Švicarji.

Da je v teh krajih igralo prav važno vlogo tudi protialkoholno gibanje, mi ni potrebno še posebe poudarjati. Dovolj naj bo, če omenim, da tudi Danci niso bili pred dobrimi 50—60imi leti nič manjši alkoholiki kakor smo mi — da pa tedaj tudi višina res ljudske kulture ni bila nič bogvé kako posebno zavidanja vredna! — Kakšna razlika danes in nekdanj!

In vendar bi bil lep, udoben in — *najprej* — čist, zračen dom glavni soborec vseh pametnih in poštenih ljudi v odločni borbi proti pogubnemu alkoholizmu. Drugo se zliva v drugo, drugo je odvisno od drugega — sreča naša in naše zadovoljstvo pa od vsega skupaj.

Kako bo človek zadovoljen v umazanem, neurejenem, neokusno opremljenem stanovanju? Ali je kaj čudnega, če takšen človek gleda, da se reši mučnega mračnega občutja in si išče namišljenega ugodja v omamni pijači, ki vzbuja v njem belo logiko, kakor pravi Jack London, logiko, ki je na las podobna rumeni logiki opija in hašiša?

Ali je čudno, če neurejen dom ustvarja kreg in prepil, pretepe in poboje?

Združimo tedaj, kar sem že povedal, racionalno gospodinjstvo in zmisel za umetniško urejen dom, za toplo in prijetno gnezdo, in tedaj bomo imeli že dvoje betonskih temeljev sreči in zadovoljstvu človeka in človeštva!

Kajti verujte mi: človek je človeku podoben kakor kovan dinar kovanemu dinarju i telesno i duševno. Zakaj tedaj toliko zadovoljnih in dvakrat, trikrat toliko nezadovoljnih ljudi!

Ustvarimo enake pogoje — nujno morajo nastopiti tudi enaki rezultati!

Zadružni vestnik.

Ne verižite!

Že večkrat smo v našem glasilu opozarjali člane, naj ne izrabljajo zadruge, naj ne zlorabljajo prevoznih ugodnosti. Vkljub

temu se vedno še najdejo člani, katerim je zadruga predmet barantanja.

Saj je težko kontrolirati in nadlegovati ljudi in spraševati: kam, zakaj. Poznamo jih dosti, ki vzamejo samo vsak drugi, tretji mesec moko, takrat celo vrečo. Še več je slučajev ko kupi eden za dva člana, ker drugi nima časa, da bi prišel sam v Ljubljano. To niso malverzacije. Ko pa pregledujemo račune posameznikov, koliko vzamejo mesečno živil, vidimo, da je nemogoče da bi posamezne družine toliko porabile.

Tovariši zadrugarji! S takim postopanjem se izpostavljate nevarnosti, da Vas pozove na odgovor žel. uprava radi zlorabe prevzcnih ugodnosti. S tem spravljate v nevarnost tudi zadrugo, da se ji odvzame prevozne ugodnosti za vse člane.

Bolje, da zgubimo take člane, kot da bi za vse ostale zgubili ugodnosti, ki jih imamo. Saj jih ni dosti, ki zlorablajo zadrugo, niti 2 po sto. Z naše strani bomo pregledovali in pazili, da se ne podpira z naše strani verižništvo. Ako pa se kdo ujame drugje, naj nosi sam posledice svojega nekolegijalnega ravnanja.

Vsem prizadetim.

Za posojila, ki jih je dala Nabavljalna zadruga o Božiču za nakup prašičev, se sedaj zaračunavajo obresti in sicer po 1 odstotek mesečno od tekočega blaga.

Odpadajoči zneski se odtegnejo dne prvega junija.

Toliko v znanje in ravnanje.

UMRLI SO:

LUKANČIČ MATEVŽ, prog. preddel., 7. aprila. Član zadruga od 17. marca 1925.

TOMINEC IVAN, zvaničnik v pok., 24. aprila. Član zadruga od 13. novembra 1925.

KRAVANJA JOSIP, vlakovo-dja-čin. III., 1. maja. Član zadruga od 1. marca 1922.

ZALETTELJ ALOJZ, snažilec, 1. maja. Član zadruga od 8. marca 1925.

BIERINGER JOŽEFA, vdova, 9. maja. Članica od 8. julija 1925.

LOVIŠČEK JOSIP, zvaničnik, 10. maja. Član zadruga od 3. januarja 1924.

Naj jim bo lahka zemljica domača!

Preostalim naše najiskrenejše sožalje!

Cenik živil.

Mlevski izdelki.

Moka pecivna o gg	kg	5 40
Moka mehka	"	5 20
Moka krušna	"	4 —
Moka ajdova	"	6 50
Moka ržena	"	— —
Moka koruzna	"	2 20
Moka krmilna	"	1 60
Zdrob pšenični	"	6 —
Zdrob koruzni	"	3 —
Otrobi pšenični	"	1 40
Otrobi koruzni	"	1 —

Testenine.

Makaroni pekatete	kg	11 —
Makaroni domači	"	9 —
Polži pekatete	"	11 —
Polži domači	"	9 —
Rezanci domači	"	9 —
Špageti domači	"	9 —
Fidelini domači	"	9 —

Zrnje.

Riž I. vrste	kg	9 —
Riž II. vrste	"	7 —
Koruza v zrnju	"	2 —
Kaša prosena	"	5 50
Ješprenj domači	"	5 50
Ješprenček za juho	"	9 —
Fižol koks	"	4 —
Fižol nizki	"	— —
Leča	"	6 —
Grah	"	— —

Sladkor.

Sladkor v kockah	kg	14 80
Sladkor sipa	"	13 20
Sladkorčki (bomboni)	"	25 —
Sladkorni prah	"	14 80

Kava

Kava surova I. vrste	kg	52 —
Kava surova II. vrste	"	44 —
Kava žgana	"	56 —
Kava Portorico	"	60 —

Kavne primesi.

Kava Kneipp	kg	15 —
Kava žitna	"	8 50
Kava vidrova	"	13 —
Kava Enrilo	"	16 —
Kava kolinska	"	20 —
Kava figova	"	26 —
Kava družinska	"	— —
Cikorija Franck	"	21 —
Kava Enrilo	zavitek	6 —

Drugi predmeti.

Mast domača	kg	24 —
Mast amerikska	"	— —

Sol debela	kg	3 50
Sol drobna	kg	4 —
Čaj v dozah	doza	12, 25
Čaj v zavitkih	zavit.	15, 7
Čaj v zavitkih	"	3 —
Kakao na kg	kg	34 —
Kakao v zavitkih	zavit.	10, 18
Paradižniki à ½ kg	doza	10 —
Paradižniki à ¼	"	5 —
Marmelada	kg	20 —
Čokolada à ¼	tabl.	13 —
Čokolada à ⅛	"	7 —
Čokolada à 1/16	"	2 50
Čokolada z lešniki	"	3 50
Čokolada	kg	— —
Rožičeva moka	"	7 —
Marmelada v dozah	doza	— —

Delikatese.

Polenovka suha	kg	26 —
Slaniki	kom.	2 —
Slanina prekajena	kg	25 —
Slanina papricirana	"	30 —
Salame ogerske	"	90 —
Salame krakovske	"	40 —
Salame navadne brunšvaj.	"	18 —
Kranjske klobase	kom.	5 —
Prekajeno meso I.	kg	28 —
Reberce z slan.	"	26 —
Reberce brez slan.	"	26 —
Svinjski parklji	"	10 —
Sardine velike	škatle	9 50, 11
Sardine male	"	6 —
Med cvetlični	kg	22, 16
Sir na pol ementalški	"	36 —
Sir trapistovski	"	26 —
Maggi velike	stekl.	22 —
Maggi male	"	9 —
Maggi na drobno	dkg	1 50
Juhan velike	stekl.	12 —
Juhan male	"	6 —
Maslo čajno	kg	55 —
Gorčica (ženf)	kozarec	9 —
Keksi v škatli	škatla	6 —
Keksi v zavitkih à 1 kg	zavitek	5, 2
Sir Parmazan	kg	75 —

Sadje.

Češplje suhe bosanske	kg	8 50
Češplje suhe domače	"	— —
Hruške suhe domače	"	— —
Orehi celi	"	9 —
Rožiči	"	6 —
Fige	"	14 —
Mandelni dalmat.	"	68 —
Rozine fine	"	38 —
Limone	komad	1, 0 75
Pomaranče	"	— —
Limonadni prašek	zavit.	— —

Tekočine.

Kis dvojno močan	liter	4 —
Olje namizno fino	"	20 —

Olje namizno bučno	liter	24.—	Mast vazelina	„	5 50	Gradl za žimanice	„	47, 48
Olje olivno	„	24.—	Mast Jelka vel.	doza	4 50	Barhent modri	„	—
Konjak à ½ l	stekl.	—	Mast Jelka mala	„	2 50	Barhent beli	„	—
Rum à ½ l	„	38.—	Borsin za podplate	„	—	Barhent za obleke	„	—
Rum	„	—	Krtače za blato	komad	4.—	Barhent za perilo	„	—
Žganje hrušovec à ½ l	„	24.—	Krtače za mazati	„	1 50	Tiskanine za damske	„	19 —
Žganje borovničar à ½ l	„	26.—	Krtače za svetliti	„	9 50	obleke	„	—
Tropinovec à ½ l	„	24.—	Čistilo belo	škatla	2 70	Sukno in štofi za moške	„	—
Brinjevec à ½ l	„	24.—	Vrvice za čevlje dolge	par	2, 1 75	obleke	„	—
Slivovka à ½ l	„	24.—	Vrvice za čevlje kratke	„	1 50, 1 25	Podlaga za obleke	„	26, 27 50
Malinovec à ½ l	„	17.—	Vrvice za čevlje kratke	„	—	Mizni prtji in servijete	garnit.	—
Mineralna voda à 1½ l	„	7 50						
Vino dalmat. črno I. vrste	lit.	9 —						
Vino dalmat. črno								
dezertno	stekl.	18.—						
Vino dalmat. belo	stekl.	20.—						
suho grozdje								
Vino dalmat. belo à 1	lit.	10.—						
Vino štajersko	lit.	9.—						

Dišave.

Poper cel in zmlet, veliki	zavitek	3, 1 50
Poper cel in zmlet, mali	„	3 50, 1 75
Cimet cel in mlet veliki	„	3, 1 50
Cimet cel in mlet mali	„	3, 1 50
Klinčki (žbice)	„	2 50
Dišave cele in mlete vel.	„	2 50
Dišave cele in mlete mal.	„	—
Lavorjevo zrnje (lorber)	„	2 50
Janež	„	2 50
Kumna	„	2 50
Muškatovi orehi	komad	0 70
Vanilija v kosih	„	3 —
Vaniljni sladkor	zav.	0 60
Žefran	„	— 80
Paprika mleta velik	„	3 —
Paprika mleta, mali	„	1 50
Pecilni prašek	„	1 —

Potrebščine za perilo.

Milo Schicht	kg	16 50
Milo Zlatorog	„	15.—
Milo terpentinovno	„	17.—
Milo Gazela	„	13 50
Milo toaletno »Apolo«	komad	7.—
Milo toaletno »Elida«	„	7.—
Milo toaletno »Speick«	„	6.—
Milo toaletno viola	„	4.—
Soda za pranje	kg	1 80
Plavilo	zavitek	2 50
Boraks	„	2 50
Pralni prašek	„	2 50
»Tri« soda	„	3 50
Škrob rižev	„	4, 2
Milo za čiščenje obleke	kom.	4.—
Prah za čiščenje obleke	zavitek	14.—

Potrebščine za čevlje.

Krema Dilber vel.	škatla	5.—
Krema Dliber mala	„	—
Krema Luks	„	5.—
Krema Svetlin mala	„	—

Druge potrebščine.

Kalodont za zobe	tuba	8.—
Krtače za zobe	kom.	12, 8
Krtače za obleke	„	18.—
Krtače za ribati	„	4.—
Omela velika	„	14.—
Omela mala	„	12.—
Metle rižove vel.	„	12.—
Metle rižove male	„	10.—
Jelka čistilo za parkete	stekl.	24.—
Jelka čistilo za parkete	„	13 —
Sidol (čistilo)	tuba	5.—
Smirkov papir	pola	1 50
Tepači veliki	kom.	18 —
Tepači srednji	„	13.—
Tepači mali	„	8.—
Sveče velike	paket	9.—
Sveče velike	kom.	1 50
Sveče male	paket	9.—
Sveče male	kom.	1.—
Vžigalice	paket	10 —
Vžigalice	škatl.	1.—
Zobotrepci	zvezek	0 50
Črnilo	stekl.	2 —
Svinčniki	kom.	1 25, 1 10
Svinčniki tintni	„	1 50
Omela za parkete	komad	30 —
Peresniki	„	1 20
Mera metrska	„	4.—

Manufaktura.

Pravo domače platno	m	52.—
Platno domače za rjuhe	„	30.—
Platno Wassertuch za rjuhe	„	32.—
Platno belo gold. Gatte	„	42.—
Kotonina rjava	„	27, 12, 15
Madapolan amerikan.	„	13.—
Šifon	„	14, 18, 20
Cefir	„	16, 17, 19,
Oksford	„	12.—
Obrisače na meter	„	12, 15
Obrisače za kuhinje	„	9—15
Modro platno za srajce	„	—
Trdo platno za krojače	„	—
Gradl za perilo beli	„	—
Barvani tisk	m	16 50, 17 50
Koton	„	15, 19
Platno modro za prepasn.	„	18.—
Klot črni	„	42—52
Molin zelen za srajce	„	14 50
Flanela zelena za srajce	„	16.—

Pletenine in galanterija.

Rokavice	par	—
Nogavice ženske	„	} 20—42
Nogavice ženske	„	
Nogavice moške	„	} 10—24
Nogavice moške	„	
Nogavice dolge otroške	„	12—25
Nogavice kratke otroške	„	11—18
Srajce moške	kom.	36—50
Spodnje hlače	„	27.—
Robci moški	„	6.—
Robci otroški	„	4.—
Naramnice	„	17 50, 22
Majice moške	„	33, 35
Srajce otroške	„	17 50, 26
Majice sokolske	štev.	„ 36—42
Sukanec (cvirn) beli 10-16	valjček	5.—
Sukanec (cvirn) beli 20-30	„	3 75
Sukanec (cvirn) črni 20-30	„	3.—
Sukanec (cvirn) črni 40-50	„	3.—
Igle varnostne	duc.	1 50
Šivanke	„	1 50
Traki beli in črni	m	—

Obutev.

Čevlji moški	par	220.—
Čevlji moški	„	235.—
Čevlji otroški	„	—
Čevlji ženski visoki	„	265.—
Čevlji ženski nizki	„	190, 220, 230
Sandali veliki	„	od 55
Sandali srednji	„	do 110
Sandali mali	„	—

Kuhinjska posoda.

Lonci emajlirani ½—6 l	kom.	po velikosti
Kastrole emailir. ½—6 l	„	
Ponve emailir.	„	
Zajemalke emajlirane	„	
Pokrivače	„	

Razno.

Ribe morske sveže, vsako		
sredo		
Kruh dnevno svež	kg	4.—

Tu navedene cene niso obvezne.

Izdajatelj: »Nabavljalna zadruga uslužbencev državnih železnic v Sloveniji«.
Glavni in odgovorni urednik Fr. Rupnik.
Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani.